No. 937 Zaterdag 14 December 1901. 18de Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN CONCORDIA N°. 129, PIETERMAAI.

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao, 13 December.

Vrijheid van denken.

De mensch is een vrij wezen, en bemint zoozeer zijn vrijheid, dat hij niet wil toestaan, dat iemand, wie het ook zij, hierop inbreuk make, of het recht om hier gebiedend op te treden moet hem duidelijk en klaar zijn bewezen. Maar, heeft de mensch zelf wel een goed begrip van zijn vrijheid, is het hem helder, wat eigenlijk onder vrijheid wordt verstaan? Is het schending der vrijheid wanneer men datgene, wat men wil, niet doen mag *zooals* men **dat wil?**

Alles in deze wereldorde is beperkt, alles geschiedt volgens vaste wetten, alles wordt bestuurd en geleid door Gods vaderlijke Voorzienigheid overeenkomstig de natuur, het wezen, en de eigenschappen der dingen. Wie onzer zoude op dezelfde wijze olie willen gebruiken als water, een kat als een paard? — Dus zijn wij ook niet vrij om ons verstand dienstbaar te maken aan onze grillen en luimen, maar moeten het gebruiken tot voorlichting van onzen vrijen wil, overeenkomstig het wezen en de eigenschappen van ons verstand. Niemand kan ons dwingen tot denken; te denken of niet te denken staat ons volkomen vrij; maar als wij ons verstand open zetten, dan dringt krachtens de natuur zelve van ons begripsvermogen, het licht der waarheid daar binnen. Wij kunnen onze oogen sluiten, zoo wij willen, doch hebben wij ze eenmaal geopend dan moet het heldere daglicht indruk maken op het netvlies, tenzij wij moedwillig de oogen bedekken, of aan ziekte of zwakte lijden. Indien er dus waarheden zijn, als zonnen, dan moeten deze indruk maken op een gezond verstand, tenzij de moedwil met geweld de natuurlijke inwerking belet, en juist daardoor met domme, ruwe kracht de ware vrijheid van denken tegenwerkt.

Gelijk de oogen zijn voor het zonlicht, zoo is het verstand voor de waarheid. Maar wat is waarheid! Is slechts datgene waar, wat wij proefondervindelijk kunnen bewijzen. Is ons verstand slechts een copieermachine? Of wilt ge iets meer verhevens, een fotografietoestel, dat slechts lichtindrukken weergeeft en bewaart, wat wij met de zinnen zagen? Neen, ons verstand beschouwt niet slechts de beelden der zintuigen, maar bewerkt ze ook, geeft ze andere vormen, veredelt de gestalte, verfijnt de lijnen, kortom schept nieuwe figuren vol gloed en leven. Door de zinnelijke waarneming ontvangt het verstand de stof welke dienen zal om het *denkbeeld* te vormen, want *aangeboren* denkbeelden bezit de mensch niet, wel een zeer groote *vatbaarheid* om te kennen, waardoor *als van zelf* de grondbegrippen van oorzaak en gevolg, bij de minste zinnelijke waarneming wordt gezien en begrepen. Iedere atoom toch der zinnelijk waargenomen zaken wijst op het innig verband van oorzaak en gevolg, zooals CLERK-MAXWELL en JOHN HERSCHEL volmondig bekennen. De natuurkunde, geheel de proefondervindelijke wetenschap berust op dit grondbegrip. En toch is dit verband, tusschen oorzaak en gevolg niet zinnelijk waarneembaar; wij zien slechts twee feiten op elkander volgen, maar waarnemen dat het eerste de *oorzaak* was van het tweede kunnen wij niet.

Indien werkelijk iets beantwoordt aan ons causaliteitsbegrip, indien wij in een beeld, een schilderstuk schoonheid zoeken, indien wij spreken kunnen over *de* waarheid, *de* wetenschap, en wie zal dit alles kunnen of durven loochenen, dan bestaat er ook werkelijk iets buiten het zinlijkwaarneembare, wat wij niet met de zintuigen kunnen kennen, maar tot welke kennis de zintuigen slechts behulpzaam zijn. Het verstand zondert de algemeene begrippen af uit afzonderlijk waargenomen verschijnselen en feiten, het verstand besluit door de waargenomen eigenschappen tot het wezen der zaak; na telkens dezelfde veranderingen onder dezelfde omstandigheden te hebben opgemerkt, stelt de mensch met zijn verstand de wetten vast.

Neen, er bestaat ook een werkelijkheid, welke niet in een maatglas kan worden gemeten, noch onderzocht worden in een smeltkroes. Het ontleedmes snijdt in het levende vleesch, doch legt het leven niet bloot, geen vergrootglas zal ooit het wezen eener zaak aanschouwelijk maken. Alle bestanddeelen van een grashalm kunnen wij ontleden en de inwerking der deelen op elkander nagaan maar wie zal ooit een enkelen grashalm samenstellen? Daar ontglipt ons iets, wat wij niet kunnen vastgrijpen, daar bestaat iets, wat wij toch niet onmiddelijk met de zintuigen kunnen waarnemen.

Zoolang er nog getwijfeld wordt, of er werkelijk iets beantwoordt aan het algemeen begrip *goed, plicht*, en *recht*, kunnen wij begrijpen, dat men beweren kan vrij te wezen om te denken, zooals men wil. Maar dan moet men niet praten van vooruitgang en ontwikkeling, als men juist daar waar het eenige vermogen des menschen, dat hem van de redelooze wezens onderscheidt, zich ontwikkelen kan en opvliegen tot de oneindige lichtbron, om met volle teugen de wetenschap in te drinken, een slagboom stelt en iederen vooruitgang belemmert. Hoe kan het oog verscherpt worden en geoefend, als immer alle licht wordt buiten gesloten; hoe kan een mensch zich ontwikkelen *als mensch* indien hij nooit zich op mag heffen boven de stof; als hij nooit volmaakt onbelemmerd mag *denken*.

De gedachte is vrij; wij kunnen denken wanneer wij willen maar willen wij redelijk handelen, willen wij ons verstand goed gebruiken, ons recht van bovenstoffelijk wezen laten gelden, dan moeten wij ook onzen plicht doen en ons verstand voeden met de geheele, volkomen waarheid. Eerst dan kan ons denken zich ontwikkelen en volmaken, wanneer wij met evenveel ernst het bovenstoffelijke, als het proefondervindelijke nagaan en bestudeeren. Laat ons toch niet eenzijdig worden, laat ons toch niet langer verdedigen, dat een mensch met twee oogen een monster is.

Minister Kuijper aan 't woord.

In de Memorie van Antwoord op het 1e Hoofdstuk der Begrooting wordt als volgt verdedigd de leuze, waaronder de stembusactie is gevoerd:

De uitdrukking „Christelijke beginselen" is bij de stembus niet bedoeld als omvattende in hoofdzaak de beginselen die betrekking hebben op verzoening, verlossing en eeuwig leven. In dien zin toch is het volkomen juist dat er onder alle politieke richtingen personen gevonden worden die den Christus als hun Heiland belijden. Doch het terrein der staatkunde behoort tot het natuurlijke leven en bij alle volken,

Feuilleton.

Het orakel der waarzegster.

I.

Wij bevinden ons, lang, zeer lang geleden, aan den prachtigen golf van Napels, in de oude stad Pompeji, welke destijds bijna vlak aan zee lag, verscholen in oranje-bosschen en parken, die liefelijk bloeiden en gedeeltelijk reeds vruchten droegen, van laurierboomen en rozenstruiken en duizenden andere prachtige gewassen.

Midden in de tooverachtige omstreken van schilderachtige bergen en hoogten, met het uitzicht op den blauwen golf en zijne wonderbare heerlijkheden, lag de stad in den tooi van hare schitterende marmeren gebouwen, zalen, tempels en schouwburgen — tot weelderige schoonheid en weekelijke traagheid, zoo juist een beeld van het wereldsch genot, van zorgeloosheid en streeling der zinnen.

Het volk was in de renbaan, waar reeds 's morgens vroeg de spelen waren begonnen. Gedurende het middaguur was het pauze, maar men verliet den schouwburg niet; in den namiddag zouden de dierengevechten plaats hebben, en daarmede eindigen, dat een tal "misdadigers", tot den nieuwen, den staat vijandigen godsdienst der christenen behoorend, met leeuwen en tijgers zouden worstelen.

In een deftig, voornaam huis vinden wij nog eene kleine groep, welke niet naar de renbaan is. In den binnenhof waar een fontein verkoelend klatert, in welker kom zich kostbare planten spiegelen, beschermd door een prachtig tapijt, dat aan vergulde stangen en koorden bijna de geheele plaats overschaduwt, ligt een grijsaard in zachte kussens. Bij hem zit een jonge dame van twintig jaar ongeveer, ongetwijfeld zijn kleindochter. Een oude slaaf, die blijkbaar meer een huisgenoot is, loopt af en aan. Voor een lijfeigene ziet hij er buitengewoon vroolijk en opgeruimd uit en ook geestiger, nadenkender dan andere slaven, die dikwijls genoeg bekrompen, zeer slecht ontwikkelde menschen waren,

„Hoe staat het met den Vesuvius?" vroeg de grijsaard met pieperige, zwakke stem aan den slaaf, „is de uitbarsting voorbij, Syrus?"

„Men heeft geen nauwkeurige berichten, meester," antwoordde de gevraagde, „want niemand waagt zich in zijne nabijheid en van de stad uit ziet men niets dan wolken rook en damp; uit het binnenste van den berg stijgt nog altijd een smook en walm op, als nog nooit gezien is."

„Geven de goden, dat alles goed afloope!" sprak de grijsaard en keerde zich vervolgens tot het meisje. „Laat ik u vertellen, Domitilla," zeide hij, „dat ik van nacht, toen de aarde plotseling begon te beven en de Vesuvius te werken, levendig herinnerd werd aan eene gebeurtenis uit mijne jeugd, nu een tachtig jaar geleden."

„O toe, grootvader, vertelt u mij dat vooral eens!" smeekte de maagd, een edele verschijning.

„Weet dan, kind," begon hij, „dat mijne ouders ginds in het Albanische gebergte woonden, en ook ik groeide daar op, strenger en vrij wat minder week opgevoed dan de jongelui van den tegenwoordigen tijd. Ja, terwijl het heden de trots uitmaakt der Romeinsche jongelingschap, om alle geringen en zonden te kennen en de goden te beleedigen, stelde ik er destijds prijs op, onbesproken en eervol te leven, de goden en mijne ouders te eeren en de waarheid lief te hebben. Eer ik nu naar Napels en hierheen trok en mijn geboorteplaats verliet, waar ik mijne familie niet tot last wilde zijn, ging ik naar de waarzegster der streek, om mij de toekomst te laten voorspellen. Ik reinigde mij in 't bad, kleedde mij feestelijk aan, en begaf mij vervolgens op weg naar het gebergte, waar heel hoog in een kloof tusschen twee rotsen de waarzegster woonde."

„O, grootvader, vertel toch alles nauwkeurig; wat ben ik nieuwsgierig!" merkte het meisje daartusschen aan.

„Ja, Domitilla, het was een huiveringwekkende plaats en vol afgrijzen en ontzetting. Rondom het dalbekken, waarin ik afdaalde, was alles als het ware verwoest. Reusachtige rotsblokken lagen overal verspreid, torenhoog staarden de steenachtige wanden ten hemel, door een leelijken, gelen walm, welke uit de kloof opsteeg, begroezeld. Heel weinige en dan nog armzalige planten, doornen en distelen stonden daar, en, nu en dan schuifelde er eene slang over den weg. Ik durfde er geen te dooden, uit vrees deze heilige plaats te ontwijden. Verder ging het, tusschen de rotsen door, waar de heilige zienster en waarzegster woonde. Ik aarzelde, om binnen te treden, en bezon mij, of ik niet zoude roepen. Daar stond in de rotsspleet eene huiveringwekkende oude vrouw: de witte haren zwierden om heur hoofd, hare oogen gloeiden somber, zij strekte de magere handen naar mij uit en vroeg mij, wie ik was en wat ik wilde.

Ik gaf haar eerst mijn rijk geschenk, dat ik gereed had gehouden, en zeide vervolgens, dat ik voor mijne reis eene orakelspreuk van de zienster wenschte te vernemen.

Zij gebood mij, te wachten.

Christelijk of niet-Christelijk, vertoont het volksleven een eigenaardig karakter, dat bepaald wordt door hun onderscheiden opvatting van de natuurlijke levensverhoudingen. Toont nu de historie dat deze verhoudingen, onder velerlei schakeering, toch een zeer wel herkenbaar en duidelijk onderscheiden specifiek type vertoonen bij heidensche, bij islamitische en bij christelijke natiën, dan is men ten volle gerechtigd ook buiten het soteriologische vraagstuk om te spreken van Christelijke beginselen ter aanduiding van die beginselen en invloeden, die bij de gedoopte volkeren tot de onder hen geldende specifieke opvatting van de natuurlijke levensverhoudingen geleid hebben.

Ontkend wordt daarom niet dat deze christelijke vormen voor het volksleven in dieperen zin hun bepaling ontleenen aan de overtuigingen omtrent het bovenzinlijke, noch wordt betwist dat dientengevolge het confessioneel verschil op de nadere richting aan het volksleven te geven, geen invloed kan oefenen maar dit belet geenszins dat samenwerking mogelijk in geboden is zoo dikwijls de diepere grondslagen van ons volksleven, die aan alle Christenen saam ter harte gaan, in gevaar komen. Dat dit tot wederzijdsche inschikkelijkheid moet noodzaken spreekt vanzelf maar voor een Kabinet van coalitie is zulk een wederzijdsche inschikkelijkheid de onderstelling.

In 't algemeen wordt opgemerkt, dat niet de religie, verstaan als vrome stemming of uiting van het gemoed, scheiding op politiek terrein maakt maar de vraag of ook in den Staat en in zijn recht al dan niet met de opperhoogheid van God Almachtig over volkeren en natiën te rekenen is. Scheiding maakt de stelling dat men zich op het gebied der politiek uitsluitend door de rede moet laten leiden. Hier duikt het verschil op of onze rede alleen uit natuur, historie en conseiëntie moet putten, dan wel of ze ook te rekenen heeft met Gods bijzondere openbaring en de daardoor aan onze rede voorzoover ze door de zonde schade leed, aangebrachte correctie.

Met een verschil tusschen een democratische of niet-democratische ontwikkeling van Staatsvorm heeft de besproken tegenstelling niets uitstaande. Christelijke democratie toch onderscheidt zich door geheel hetzelfde kenmerk van de democratie tout court, als de Christelijke partijen van de overige partijen in den Staat.

Niet éene klasse uit het volk, de arbeiders, heeft te heerschen, doch eerst wanneer het volk in al zijn rangen en standen de door den graad van volksontwikkeling geëischte invloed op 't Landsbestuur verzekerd is, blijkt de Staatsvorm van zulk een volk in de democratische te zijn overgegaan.

INGEZONDEN STUKKEN.

Mijnheer de Redacteur!

In uw geacht blad van 7 December 1901 trof mijne aandacht een artikel met het opschrift „Uit onze West" in 't bijzonder wegens een enkele zéér merkwaardige zinsnede, daarin voorkomende: deze nl. betreffende „het voorstel van een der *gezaghebbers* om *militaire* geneesheeren voor deze eilanden aan te wijzen."

Het is duidelijk: Men *ziet, hoort* en *voelt*, dat het salaris voor *civiele* geneeskundigen op deze eilanden te laag is, véél te laag in verhouding tot de tractementen van andere ambtenaren in het algemeen en voor den te praesteeren arbeid in een tropisch klimaat in 't bijzonder.

Maar ziet: Een der *gezaghebbers* vindt (???) een geneesmiddel voor deze kwaal.

Evenwel de *aard* van dat geneesmiddel valt onder die groep, die *sinds lang* met den naam van „oneerlijke concurrentiemiddelen" wordt bestempeld; en, waarvan de grondgedachte deze is:

„Als men iemand tot arbeidspraestatie NOODIG heeft, dan moet men „trachten iemand te krijgen, die reeds „eenig loon verdient: men heeft dezen dan slechts een in verhouding „tot den arbeid zóódanig laag loon „uit te betalen, als waarvoor de andere zonder bijverdienste niet kán „arbeiden."—

Het summum van economia!!!

Maar, mijnheer de Redacteur, wat zouden toch die *gezaghebbers* wel zeggen indien men eens het voorstel deed om in stede van (civiele) gezaghebbers op deze eilanden aan te stellen *militairen* met den rang van civiel gezaghebber, maar dan ook tegen half salaris?

Zoude het voorstel tot het nemen van dezen maatregel niet even economisch zijn als dat van dien gezaghebber? Met de opname dezer regelen zult UEd. mij ten zéérste verplichten.

Hoogachtend,

Uw dw. dienaar,

DR. A DE MAAK.

Bonaire.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Kerkelijke berichten.

Zondagavond ll. 7 uur was de St. Annakerk aan de Overzijde buitengewoon goed bezocht. Er waren zooveel mannen opgekomen om de eerste Conferentie bij te wonen, dat er voor sommige zelfs geen plaats meer was in het middelschip. Een prachtig, verblijdend teeken. Immers, wanneer men bedenkt, dat ook op Pietermaai de Rozenkranskerk flink bezet was en velen waren gekomen om de feestpreek van den Pater Kapucijn te hooren, dan mag men zich verheugen over zulk een algemeene uiting van geloof.

De conferencier leidde zijn voordrachten in met een gloedvolle rede over het groote gewicht der godsdienstleer. De minachting voor onzen H. Godsdienst spruit niet immer voort uit gebrek aan geloof, maar is dikwerf een droevig gevolg van beklagenswaardige onwetendheid. Men bestudeert vele wetenschappen, maar de hoogste der wetenschappen, hoe men God moet dienen en zijn onsterfelijke ziel zalig maken, bleef voor velen een gesloten boek.

Dat menigeen een bewijs gevé van onpartijdig oordeel door ook te vernemen, hoe onzen Godsdienst wordt verklaard door een katholiek priester, vooral nu dit op zulk een welsprekende wijze geschiedt en den redenaar te hooren reeds een groot genot is.

***

Door de vrijgevigheid der parochianen en de milde bijdragen uit het moederland was men in staat deze week te beginnen met den nieuwen aanleg van electrisch licht in de kerk te Pietermaai. Donderdagavond was een zijbeuk reeds electrisch verlicht en toen kon men zich voorstellen welk een nuttige, sierlijke verbetering er zal zijn aangebracht, wanneer het hooge, ruime gebouw overal voldoende verlicht kan wezen, zonder dat de frissche wind behoeft worden buiten gesloten.

Havennieuws.

Maandagmorgen omstreeks 8 uur is de H. E. G. Heer Gouverneur dezer kolonie met den paketschoener *Gouverneur Van Heerdt* naar Aruba vertrokken om dit eiland een bezoek te brengen. Dinsdag is er op Aruba in het gouvernementshuis audiëntie gegeven. Z. H. E. G. was vergezeld van zijn adjudant SCHUTTE. Ook de heeren HAVELAAR en WENT reisden mede naar Aruba.

***

Maandagmorgen kwam wederom *H. M. Utrecht* van La Guaira terug, bleef een oogenblik voor de haven liggen, en na berichten ingewonnen te hebben, volgde de oorlogsbodem een schoener, welke reeds uit was gezeild, voordat de *Utrecht* in 't gezicht was, de schoener was ingehaald, een missive van den zaakgelastigde te Caracas den Gouverneur gebracht, waarna ZHEG. overstapte om met het oorlogsschip de reis te vervolgen.

***

H. M. Sommelsdijk is Maandag uitgestoomd naar de Bovenwindsche eilanden, zal daar wachten op de heeren WENT en HAVELAAR om hen naar Florida over te brengen.

Officieele berichten.

Bij Gouvernements-beschikking, dd. 9 December 1901, No. 902, is de G. B. dd. 8 November 1901, No. 810, waarbij quarantaine maatregelen zijn vastgesteld tegen schepen, komende van Liverpool, ingetrokken.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Willi Bulle hijo, James O. Connor c|o A. B. Smith, Mayme O. Connor c|o A. B. Smith, E. de Veer Abrahamsz, Antoinette Lamp, Eni Moralez, Vital Pers, Migeul Renadze, Quirino Ortiz de Zarate Agustino.

Aangeteekende Stukken:

J. G. F. Elsman, Jose Ma. Moreu.

Marine.

Volgens bericht uit Holland ontvangen zal de kruiser *Koningin Regentes* onder bevel van commandant A. W. C. T. VAN WOERDEN hier gestationeerd worden in plaats van H. M. *Utrecht*.

Gevallen regen.

van	11 — 18 November...	44 mM.
van	18 — 25 November...	24 mM.
van	25 Nov. — 2 December...	4 mM.
van	2 — 9 December...	6¾ mM.
	Totaal	78¾ mM.

Volgens onze laatste opgave was er van medio Oct. tot medio Nov. 171 mM gevallen en wel in de laatste week van 4—11 Nov. alleen reeds 110 mM., zoodat wij eene aanmerkelijke vermindering moeten constateeren.

In de twee laatste weken, einde van Nov. en begin van December begon het weer aardig droog te worden, maar Goddank, er schijnt eenige verandering te zijn ingetreden, de laat-

---

Ik wachtte langen tijd. De zon ging onder; het werd zeer koud, want het was in den winter. Daar buiten op de bergen lag sneeuw en ijs, hier niet, maar toch werd ik geducht koud.

Eindelijk werd ik binnengelaten. De oude geleidde mij in een klein hol. Ik deinsde bijna terug bij den aanblik er van. Rondom glinsterde en vlamde het aan de wanden, een naargeestige nevel vulde de ruimte, en in het midden daarvan zat, met het hoofd op de beide handen gesteund, diep voorovergebogen een jong meisje. Heur haar hing los over hare schouders en heur wit gewaad, haar aangezicht was doodsbleek; nu en dan ging er een siddering door haar geheele lichaam. Zij scheen te luisteren, of zij niets uit de diepte vernam; vervolgens wrong zij hare handen en kermde en kreunde, alsof zij gefolterd werd.

„Stoor haar niet," gebood de oude vrouw mij, „wacht, totdat zij u vraagt."

Ik gehoorzaamde; na verloop van een uur vroeg de maagd mij met eene onnatuurlijke, hooge stem, waartoe ik gekomen was.

Ik antwoordde haar naar waarheid. Zij wendde zich weder naar de aarde, alsof zij in die richting bad. De oude fluisterde mij toe: „Nu gaat zij u zeggen, wat gij verlangt." Het meisje keerde nu het gelaat naar mij toe; hare oogen waren gesloten; het scheen alsof zij bewusteloos was; ik haalde nauwelijks adem, om geen woord uit haren mond te verliezen.

Eensklaps begon zij luide te schreeuwen, viel voorover, sprong weder op, sloeg de oogen verschrikt naar omhoog en stond daar als verstijfd. Ook ik zag opwaarts — en zie, door een rotsspleet drong een lichtstraal naar binnen, bijna zoo schitterend helder als het zonlicht zelf: een vlammende, groote ster, zooals ik er nog nooit een had gezien, stond daarboven aan den hemel, en ver in den omtrek was geene andere naast zijnen glans zichtbaar.

De maagd scheen als aan den grond genageld bij dien aanblik, zij had mij heelemaal vergeten; bewonderend keek zij opwaarts en haar aangezicht straalde gelijk dat van eene vrijgewordene. Op eens krimpt zij in elkaar, als of een onzichtbare macht haar aangreep en wegsleuren wilde. Zij schreeuwde: „Help, help!" Ik trad naderbij, maar de oude vrouw stortte zich op het meisje, vloekte mij, sloeg mij en verbood mij de zienster aan te raken; zij trachtte haar uit het schijnsel der ster weg te rukken. Maar ik hielp het meisje, dat, als razend, vol wanhoop schreeuwde: „Red mij voor den god der onderwereld, voor dien verschrikkelijke, voor den booze! Verlos mij, maak mij vrij, ik wil niet langer zijne priesteres zijn!" Daartusschen weerklonk een gebrul en gehuil uit de aarde, als van duizend beesten. Ik voelde, hoe ik door onzichtbare handen geslagen werd; maar ik hield het meisje vast, tot het op eenmaal riep: „Middernacht!" — een gillende schreeuw van de oude vrouw, alsof zij door een pijl in 't hart getroffen werd, een jammerkreet, dat de berg scheen te bersten — toen werd alles stil. Nu wilde ik vertrekken, doch terwijl de waarzegster daar haast bewusteloos lag, hield zij mij nog een oogenblik vast en sprak dan, zonder mij aan te zien: „Ik zie uw toekomst; een slaaf leert u, een bedelares schenkt u den grootsten rijkdom, een doode brengt u het leven. Vlucht en keer nimmer hier terug: gij hebt iets vreeselijks aanschouwd; dezen nacht is er iets grootsch gebeurd."

Ik vluchtte verschrikt en ontsteld en verhaalde aan mijne ouders, wat ik gezien had. Men toog naar het hol der waarzegster; daar vond men de oude vrouw dood, de zienster echter was verdwenen; niemand wist waarheen."

„Dat is vreeselijk, grootvader!" sprak het meisje met ontzetting.

„Van nacht kwam die voorspelling mij weder voor den geest," antwoordde hij, „en ik meen te moeten gelooven, dat zij niets te beteekenen heeft, want ik ben nu reeds honderd jaar, mijn einde zal wel nabij zijn en ik zou niet weten......"

„Maar kijk eens, grootvader!" kreet plotseling Domitilla, hem in de rede vallend, „kijk eens, hoe schuw de vogels onder het tentdak komen aangevlogen; hoor, hoe angstig zij tjilpen en hoe de hond huilt!"

Zoo was het. En het werd al donkerder en donkerder; nu en dan weerklonk een gehuil, alsof het uit de ingewanden der aarde kwam, en hare grondvesten trilden en waggelden. Buiten hoorde men menschen roepen, schreeuwen, zich haastig voortspoeden: een felle bliksemstraal schoot rossig door het duister, een tweede volgde......

„Het is een verschrikkelijk onweder," meende de grootvader, „mogen de goden ons beschermen!" en hij keerde zich naar den kant, waar de beelden der huisgoden stonden.

Thans trad de oude slaaf Syrus uit den hoek, waar hij tot dusverre, had zitten luisteren, en sprak tot den grijsaard: „Meester, aangezien ik u mijn leven lang, trouw gediend heb, verzoek ik u mij een gunst toe te staan!

„Zij worde u verleend," sprak zijn heer, „maar gij komt op een ongelegen tijd; morgen!"

„Morgen zou het te laat kunnen zijn," zeide de eerste, „en het betreft u zelf, dierbare meester! Veroorloof mij, dat ik het raadsel voor u oplosse, dat gij zoo even uit uwe jeugd hebt verhaald."

De grijsaard hief verbaasd zijne oogen op en mompelde: „Een slaaf leert u!" Daarna knikte hij en sprak: „Gauw dan, want het onweder schijnt toe te nemen."

ste dagen brachten een paar flinke buien.

De Vrijmoedige

deelt ons mede dat, in den *New York Herald* van den 28sten November ll. een telegram voorkomt, waarbij de Haagsche correspondent van het blad mededeelt, dat hij aangezocht is geworden, om de door de *London Daily News* uit de *Vlaamsche Gazette* overgenomen geschiedenis van de oneenigheid tusschen Koningin WILHELMINA en den Prins-Gemaal te logenstraffen.

De onderzoekingscommissie.

De Heeren HAVELAAR en WENT hebben hun arbeid *con amore* aangevangen. Reeds werden de vorige week eenige plantages van het tweede district bezocht, o. a. ook de sisalcultuur van den Heer HENRIQUEZ. Curaçao is den heeren erg medegevallen; moge het hun gelukken de middelen te vinden om een beteren toestand blijvend te maken, zooveel doenlijk onafhankelijk van den onzekeren regen, welke meestentijds niet zoo overvloedig valt, als dit jaar het geval was.

Sisal.

In het bijblad van *Het Koloniaal Weekblad* van Donderdag 14 Nov. wordt een brief openbaar gemaakt van den heer ANJEL J. C. HENRIQUEZ gericht aan de redactie van genoemd blad, waarin hij mededeelt per *Prins Frederik Hendrik* een halster verzonden te hebben, vervaardigd uit Furcrea-vezel van hier afkomstig. De redactie belooft het product aan deskundig oordeel te zullen onderwerpen en het resultaat mede te deelen.

Zondagsrust.

Naar aanleiding van het gerucht, als zoude ook hier in de kolonie een meer algemeene en strenger zondagsrust worden voorgeschreven, wijst onze collega *El Imparcial* op de groote schade, welke hierdoor den toch reeds kwijnenden handel zal worden toegebracht. Dit is zeker een zware moeilijkheid tegen de toepassing eener nieuwe regeling, welke bij eventueele behandeling van het onderwerp zeker niet mag worden onderschat.

Zondagsrust echter is een strenge verplichting voor iedere christelijke maatschappij, welker nakoming slechts strekken kan tot verheffing en veredeling des volks.

Zou het nu niet mogelijk zijn, dat er een regeling werde getroffen waardoor het voor een ieder duidelijk blijkt, dat de Zondag ook in deze maatschappij wordt gevierd, zonder dat de handel er werkelijk zooveel schade bij lijdt. Ons dunkt het voorstel van onzen geachten collega *La Cruz* zeer bevredigend. Indien er vaste uren bestaan, waarin er *noodzakelijke* handel mag worden gedreven, kunnen deze uren worden benuttigd om geen schade te lijden en behoeft een zeker deel der bevolking ook niet immer zwaar te werken, maar kan de zeer zeker noodzakelijke rust genieten en de volgens hun overtuiging strenge verplichting van den godsdienst vervullen.

Uitvoering.

Zooals wij verwachtten is de uitvoering der club "Entre Nous" schitterend geweest. De heeren HAVELAAR en WENT, die de soirée bijwoonden zullen een allergenaamsten indruk hebben gekregen.

Ingezonden Mededeelingen.

Nederland.

Het Program van Minister Loeff.

In de memorie van antwoord op het voorloopig verslag over Justitie, deelt de minister, in antwoord op de hem gestelde vragen, zijn werkplan mede.

In samenwerking met zijn ambtgenooten heeft hij aan het hoofd daarvan gesteld:

1°. de wet tot uitvoering van art. 75 der Ongevallenwet 1901 (beroepswet).

2°. het Wetboek van militair strafrecht en de wet op de krijgstucht;

3°. de uitvoering der kinderwetten.

Is dit afgedaan, dan komt de administratieve rechtspraak aan de beurt, waarover hij echter nog geen bijzonderheden wil geven. Om de Kamer evenwel niet te laten zitten, terwijl de minister aan dit omvangrijk werk bezig is, zijn onderwijl nog enkele eenvoudige wetsontwerpen te wachten, waarvoor de bouwstof grootendeels zal geleverd worden door de ingetrokken wetsontwerpen van zijn voorganger. Onder deze zal behooren de regeling van het arbeidscontract, waarbij ook tegen de gedwongen winkelnering zal worden gewaakt.

Op de vraag of het ontslag tusschentijds van een arbeider om reden dat hij lid is van een vertegenwoordigend lichaam of van een Kamer van Arbeid, strafbaar zal worden gesteld, antwoordt de Min., dat hij —sympathie gevoelend in 't algemeen voor 't denkbeeld — de zaak nader zal overwegen, wanneer hij tot de behandelde rechtsbetrekkingen, welke uit den arbeid voortvloeien, gekomen zal zijn.

De minister verklaart zich o. a. voor:

1°. speciale strafbepalingen tegen de loterijen;

2°. strafbepalingen tegen vervalsching van voedingsmiddelen en oneerlijke mededinging;

3°. wettelijke voorzienning, zoo zij doeltreffend kan getroffen worden, tegen de bordeelen en de propaganda voor 't Nieuw Malthusianisme;

4°. de voorwaardelijke veroordeeling;

5°. het tegengaan van den handel in vrouwen en meisjes, door internationaal overleg;

6°. de reorganisatie der politie;

Wat de doodstraf betreft, erkent de minister, dat de overheid het recht heeft te straffen met de straffe des doods, maar zal hij desniettemin niet komen met een voorstel tot wederinvoering der doodstraf.

Niet te vinden is hij verder:

a. voor het doen vervallen der gerechtshoven en het opdragen der rechtspraak in hooger beroep aan den Hoogen Raad de Nederlanden;

b. voor een wijziging van het strafminimum.

Nog geen vaststaande meenig heeft hij eindelijk over:

1°. de novelle van het wetboek van strafrecht van zijn voorganger;

2°. de wijziging van de wet op het notarisambt;

3°. het wetsontwerp betreffende het onderzoek naar het vaderschap;

4°. de wenschelijkheid van schadeloosstelling aan ontslagen preventief gedetineerden;

5°. kostelooze rechtspleging voor iedereen.

Buitenland.

Frankrijk. — De H. Stoel heeft een rondschrijven gericht aan het Fransche Episcopaat, waarin de bisschoppen worden verzocht hun brieven aan den Paus of aan de Romeinsche congregatie met de grootste zorg te sluiten, opdat elke openbreking onmogelijk worde. Men heeft namelijk in de laatste weken een groot aantal brieven ontvangen, waarvan het zegel klaarblijkelijk was verbroken.

Het lofwaardige kabinet Waldeck Rousseau legt op deze wijze den grootsten ijver aan den dag, om bekend te raken met de betrekkingen, die bestaan tusschen het Opperhoofd der Kerk en de Fransche bisschoppen ten einde voordeel te trekken uit al de aanwijzing, die deze correspondentie kan verstrekken. Wij kunnen hier aan toevoegen, dat dit kabinet, dat zichzelf door zulke hatelijke handelwijzen onmogelijk maakt zich in het minst niet schaamt om ook de brieven der kloosterlingen te openen. Desnoods zouden wij sterke voorbeelden kunnen geven van deze schandelijke practijk, die vroeger alleen bekend was bij, en gevolgd werd door tyrannen en regeeringen, die zich slechts konden staande houden door een schrikbewind en de laagste manoeuvres op politiek gebied.

Door aldus te handelen toont de kerkvervolger Waldeck, die thans in niets meer verschilt van een lagen spion, wat het régime is onder welks werking Frankrijk onvermijdelijk zijn ondergang tegemoet gaat.

—Als de Groote Heer zich koppig toont, zou het Fransch-Turksche geschil nog aanleiding hebben kunnen geven tot hoogst ernstige gebeurtenissen in Europa. Misschien ware het wenschelijk, dat zijne fanatieke omgeving hem had doen besluiten tot krachtdadig verzet. Dan bestond er ten minste kans, dat de toestand op het Balkanschiereiland voor goed beter werd geregeld, dat de Turk uit Europa werd gezet, waar hij heelemaal niet thuis hoort. Zoolang de Islam op het Balkanschiereiland zijn zetel houdt bezet, zoolang de Beheerscher der Geloovigen van zijn weelderig paleis aan den Gouden Hoorn de millioenen en millioenen Mohammadanen zal regeeren, zoolang de volgelingen van den Profeet vol eerbied over hun geestelijk opperhoofd zullen spreken als over den Sultan van Sanboel, zoolang ook zal Europa ongenezen blijven van een immer bloedende wonde.

Daarom zou het een weldaad zijn als daar eens 'n krachtig politiek dokter opstond, die zonder doekjes en zalfjes, maar door 'n flinke operatie de stinkende wonde voor immer heelde. Wij twijfelden er slechts aan of Frankrijk wel die dokter zou zijn. Ten eerste, omdat er heel veel kans bestond, dat de sultan eieren voor zijn geld zou kiezen en aan alle eischen voldoening geven; en ten tweede omdat Frankrijk, al ware dit niet het geval, waarschijnlijk zich toch nooit zou wagen aan een oorlog tegen Turkije.

Intusschen, alles was mogelijk, de nota, die de heer Bapst aan den Turkschen minister van buitenlandsche zaken heeft overhandigd, ademde volstrekt geen vredelievenden geest. Frankrijk begon met alweêr nieuwe eischen te stellen „wegens het uitstellen der Porte" zooals het heet. Wilt ge, dat de diplomatieke betrekkingen worden hersteld, zegt Frankrijk, dan hebt ge nog toe te geven aan de volgende eischen:

1°. Wettelijke erkenning der Fransche scholen.

2°. Onverwijlde uitvaardiging der vereischte firmans voor den wederopbouw en het herstel der inrichtingen, die gedurende de troebelen van 1894 en 1896 werden verwoest.

3°. Erkenning van den partriarch Chalbian. Deze nota heeft in hare bewoordingen veel weg van een ultimatum. Ze sluit met deze eenigszins komieke bedreiging: Als je niet gauw toegeeft, komen we nog met nieuwe eischen voor den dag.

En dan?......

Intusschen was het eskader onder admiraal Caillard in de Turksche wateren aangekomen om den Franschen eischen kracht bij te zetten.

Het eskader heeft geen *coup de main* gedaan tegen Smyrna, zooals verwacht werd, maar is naar het eiland Mitylene, het oude Lesbos, gestoomd, dus wel verdacht dicht bij Smyrna. Men verwachtte, dat admiraal Caillard beslag zou leggen op de invoerrechten van drie havens op het eiland.

Opmerkenswaardig is het feit, dat ook de Oostenrijksche, Engelsche, Russische en Grieksche eskaders in de Turksche wateren vertoefden. De Europeesche pers keurde eenstemming de houding van Frankrijk goed.

Dit alles duidde op een zwaren aanloop, doch 't is gegaan, zooals we verwacht hadden: Turkije zal in alles toegeven, en daarmede is het Fransch Turksche conflict opgelost, zonder dat er iets voor de verdrukte Armeniërs is gedaan.

Engeland. — Koning Eduard heeft een titel erbij gekregen.

Een speciaal bijvoegsel van de *London Gazette* bevat eene proclamatie, dat bij den titel des konings voortaan

zullen gevoegd worden de woorden: „Koning van het Britsch gebied over de zeeën.”

Hoewel officieel het ziek zijn des konings wordt tegengesproken, houden velen vol, dat deze tegenspraak onwaar is, en verschillende levensverzekering-maatschappijen weigeren zelfs tegen buitensporige premiën, een verzekering op zijn leven aan te gaan. De tegenspraak van 's konings ziekte komt bij deze pogingen tot verzekering in een vreemd licht te staan. Ook verschillende Duitsche couranten zooals de *Rheinisch Westfälische Ztg.* en de *Münchener Neueste Nachrichten* houden, in weerwil van alle tegenspraak, staande dat koning Eduard van Engeland aan kanker van het strottenhoofd lijdt. Het laatste blad knoopt er een beschouwing aan vast, waarin het zegt, dat de kanker een familie-kwaal is van het Koburgsch-Welfische huis, en waarschuwt voor een verbintenis met een Engelsche prinses, waarvan sprake is geweest.

Het huren van een villa voor den koning te San Remo wordt nu bevestigd: het zou dezelfde zijn, waar voor 14 jaar keizer Frederik zijn intrek nam...... koit voor zijn dood.

— De Koning en de Koningin van Engeland en de kinderen van den hertog van Co nwall gingen op het koninklijke jacht de „Ophir” te gemoet, die den hertog en de hertogin van Cornwall aan boord had. De beide vaartuigen gingen vervolgens naar Portsmoth, waar het koninklijk gezelschap met geestdrift werd verwelkomd. Het vorstelijk paar deed te Londen, waar eerebogen, enz. zijn opgericht, zijn intrede.

De „Ophir” is zeven en een halve maand onderweg geweest. Zij verliet Engeland den 16en Maart 1901 met bestemming naar Gibraltar, daarna voer zij naar Malta. Van daar ging de reis naar Suez, Aden, Columbo en Singapore, waar zij eenigen tijd verbleven. In Australië was hun oponthoud van langer duur. Te Melbourne heeft de hertog als ware bij een president der Vereenigde Staten geweest, aan meer dan zesduizend menschen de hand moeten geven. Van Australië ging het naar Zuid-Afrika, waar een bezoek aan Simonstown en Kaapstad werd gebracht. Het volgende reisdoel was Quebec, om daarna, dwars door Canada, weer de zee te zoeken en naar het vaderland terug te keeren.

Het vorstelijk paar heeft omstreeks 50,000 mijlen afgelegd.

Belgie.—Brussel juichte en jubelde bij de geboorte van prins Leopold. Ieder Belg, die met echte vaderlandsliefde bezield is, was verheugd over deze verblijdende gebeurtenis. Doch te midden der vreugdekreten hoorde men ook het tandengeknars der Republikeinen.

Mr. de Sadeleer, voorzitter der Kamer, gaf lezing van den volgenden brief:

Mijnheer de Voorzitter,

Op bevel des konings, heb ik de eer aan de Kamer mede te deelen, de gelukkige verlossing van hare konink. hoogh. prinses Elizabeth van België, die het leven schonk aan eenen prins den 3 November. De prins treedt met de volgende voornamen de wereld in: Leopold, Philippe, Karel, Albrecht, Meinrad, Hubertus, Maria, Miquel.

Aanvaard, mijnheer de voorzitter, de verzekering mijner hoogachting,

De Minister van Justitie,

J. VAN DEN HEUVEL.

Al de leden der rechterzijde en der liberale linkerzijde hoorden de lezing van dezen brief eerbiedig rechtstaande aan.

De socialisten bleven koud en onverschillig zitten.

Elf leden der Kamer met mr. de Sadeleer aan 't hoofd werden belast met de zaak, om officieel hunne gelukwenschen aan de koninklijke familie aan te bieden.

— Koning Leopold heeft een deputatie uit den Senaat ontvangen, die hem kwam geluk wenschen met de geboorte van zijn kleinzoon. Hij zeide:

Ik hoop dat mijn achterneef, wanneer de bestaande wetten hem zullen geroepen hebben tot den troon, België vinden zal in groote welvaart. Ik wil hiermee zeggen. dat welvaart niet enkel economischen welvaart beteekenen moet, maar ook een rijkdom op het stuk van kunsten, wetenschappen en letteren. Het schoonste erfdeel toch van een klein land is zijn rijkdom aan zulke domeinen. Om dat doel te bereiken (het edelste dat aan de menschelijke werkzaamheden gegeven kan zijn te vervullen) is aller medewerking noodig. Vooral in ons land moeten wij een beroep doen op aller geestkracht en aller goeden wil.

Transvaal. — Kitchener heeft zijn gewone wekelijksche opgaaf van vergaarde lauweren ingezonden en er, zooals hij den laatsten tijd gewoon was, een korte beschrijving van den toestand bijgevoegd:

In westelijk Transvaal trekt Metheun op tegen De la Rey en Kemp.

In de noordoostelijke „Oranjerivierkolonie” zijn in den laatsten tijd de Boeren onder De Wet bijeengebracht. De kolonnes trekken nu op, om hen te verstrooien naar het zuiden. De „Oranjerivierkolonie” is feitelijk gezuiverd.

Uit de Kaapkolonie bericht French, dat Fouché en Myburgh zich nog verbergen in het noordoosten. Enkele rondzwervende Boeren in de middendistricten worden nagezet. In het westen zijn Theron en Maritz er in geslaagd zuidelijk van de Engelsche kolonnes en ten westen van Clanwilliam te komen. Maritz heeft den 7den Nov. Piquetberg aangevallen, maar werd gemakkelijk teruggeslagen. De Boerenbenden, die uit de midden-districten zijn verdreven, verzamelen zich nabij Calvinia.

Een correspondent meldt verder. Vele noodzakelijke levensbehoeften ontbreken en spoorwagens om voldoende levensbehoeften aan te voeren zijn er niet genoeg. Voor de geheele „Oranjerivier” zijn er wekelijks slechts 30 wagens beschikbaar, waarvan 16 voor het onderhoud der bevolking in de concentratiekampen noodig zijn. Spoedig zal het noodig wezen vleesch in blik of in bevroren toestand van de kust aan te voeren, maar hier doet zich het bezwaar van gebrek aan spoorwegmateriaal weer gevoelen en zal het gevolg dus wel zijn, dat de hoeveelheid andere levensmiddelen nog meer wordt ingekrompen.

De runderpest, die in den laatsten tijd in de streek tusschen Bloemfontein en Basoetoland heeft gewoed, is oorzaak, dat er weinig graan uit de graandistricten is aangevoerd en zoo zal er ook meel van de kust moeten komen, waardoor er nog minder gelegenheid tot vervoer van andere artikelen komt.

Wat de Engelsche behandeling der vrouwen betreft, president Steyn werpt daarop een vreeselijk licht in zijn brief aan Kitchener, waarvan het *Hbl.* het Hollandsch origineel in handen kreeg.

„Wat de 74,000 vrouwen en kinderen betreft, die Uwe Exc. beweert dat in de kampen worden onderhouden, komt het mij voor, dat Uwe Exc. niet weet op welke gruwelijke wijze die arme weerloozen door Uwe Exc.'s troepen van hunne huizen werden weggescheurd, terwijl alle have en goed door de troepen vernield werden. Ja' zoo zelf, dat die arme onschuldige slachtoffers van den oorlog in alle weer en wind nacht en dag rondvluchten, wanneer een vijandelijk leger aankomt, om hun niet in handen te vallen, en hebben Uw Exc's troepen zich niet ontzien om op die hulpeloozen, wanneer zij met hunne wagens of alleen vluchten, terwijl Uw Exc.'s troepen wisten dat het slechts vrouwen en kinderen waren, met grof geschut te schieten, om hen in handen te krijgen, waardoor menige vrouw gewond of gedood werd. Zooals bijv. nog onlangs gebeurd is, op 6 Juli bij Graspan, nabij Reitz, waar toen een vrouwenlager en niet convooi — zooals aan Uw Exc. gerapporteerd, gevangen werd en weer door ons ontzet, terwijl uwe troepen achter die vrouwen schuilling namen, en toen er versterking kwam, schoten zij met grof geschut en klein geweer op dat vrouwen lager.

Dit ontzettend stuk waarheid geeft tevens gelegenheid de betrouwbaarheid der Engelsche berichten te controleeren: het nemen van een convooi zooals Kitchener seinde, blijkt bestaan te hebben in het overvallen van een vrouwenkamp, dat later nog weer door de Boeren werd ontzet.

—*Een Boeren-kolonie in de Vereenigde Staten.* Eenige Hollanders te New-York maken toebereidselen voor het stichten van een kolonie van Boeren en Hollanders in den Amerikaanschen staat Wyoming. Er is 300,000 morgen land aangekocht en men heeft een reusachtig net van irrigatie-kanalen opgemeten waarvan de aanleg onmiddellijk zal worden aangevangen.

Er worden reeds kolonisten overgebracht om den grond geschikt te maken voor de suikercultuur. Er zal een groote beetwortelsuikerfabriek worden opgericht.

Advertentien.

TIJDTAFEL

van de stoomschepen der “Red D Line” tusschen

NEW-YORK,

PUERTO RICO, VENEZUELA en CURAÇAO.

1901.	Marcb.	Philad.	Zulia	Caracas	Marcb.	Philad.
Vertrekt van New-York	Nov. 23	Nov. 30	Dec. 7	Dec. 14	Dec. 21	Dec. 28
Komt aan te San Juan		Dec. 5		19		Jan. 2
Vertrekt van ,,		6		29		3
Doet Curaçao aan		8		22		5
Komt aan te La Guaira	30	9	14	23	28	6
Vertrekt van ,,	Dec. 1	11	15	25	29	8
Komt aan te Pto. Cabello		12		26		9
Vertrekt van ,,		13		27		10
Komt aan te Curaçao	2	14	16	28	30	11
Vertrekt van ,,	9	15	23	29	Jan. 6	12
Doet La Guaira aan		16		30		13
,, Ponce ,,			25		8	
,, San Juan ,,	11	18		Jan. 1		15
Komt aan te New-York	17	23	31	6	14	20

Dienst tusschen Curaçao en Maracaibo.

	Marcb.	Merida	Zulia	Merida	Marcb.	Merida
Vertrekt van Curaçao	Dec. 2	Dec. 9	Dec. 16	Dec. 23	Dec. 30	Jan. 6
Komt aan te Maracaibo	3	10	21	24	31	7
Vertrekt van ,,	7	13	17	27	Jan. 4	10
Komt aan te Curaçao	8	14	22	28	5	11